

RESUME

Årets rapport fra formandskabet til Det Miljøøkonomiske Råd omfatter foruden to traditionelle specialkapitler også tre kortere kapitler, hvor mere afgrænsede emner behandles. Der indledes med en analyse af omkostningerne ved Danmarks ambitiøse mål for vedvarende energi. Herefter følger en kommentering af regeringens ressourcestrategi efterfulgt af en vurdering af forvaltningen af invasive arter i Danmark. I det dernæst følgende kapitel præsenteres en analyse af rekreative værdier ved natur og byparker, og i det sidste kapitel gennemgås organiseringen og reguleringen af den kollektive trafik.

Rapporten blev diskuteret på et møde i Det Miljøøkonomiske Råd den 26. februar 2014. I slutningen af rapporten er rådsmedlemmernes skriftlige kommentarer til det oprindelige diskussionsoplæg optrykt. I forhold til diskussionsoplægget er der foretaget korrekturrettelser og andre mindre justeringer af teksten. Herudover er der i kapitlet om kollektiv trafik sket en korrektion af omtalen af "Sundt DSB".

Omkostninger ved VE mål

Danmark fører en ambitiøs – og dyr – energipolitik

Danmark har valgt at føre en energipolitik, der på visse områder er mere ambitiøs, end hvad der følger af vores internationale forpligtelser. Eksempelvis er EU-kravet til Danmark, at en andel på 30 pct. af energiforbruget i 2020 skal komme fra vedvarende energi (VE), mens den planlagte energipolitik skønnes at indebære en andel på omkring 35 pct. I kapitel I illustreres omkostningerne ved den ambitiøse danske energipolitik på VE-området.

Mere VE i forsyningssektoren reducerer ikke europæisk CO₂-udledning

Hovedparten af VE anvendes til produktion af el og fjernvarme og vedrører dermed den kvoteomfattede del af økonomien. Her er udledningen af drivhusgasser reguleret under EU's kvotesystem. Derfor fører tilskud til brug af VE i stedet for fossile brændsler i el- og fjernvarmeproduktionen ikke til mindre CO₂-udledning på europæisk plan, men

Resumeeet er færdigredigeret den 3. februar 2014.

flytter blot udledningen til andre kvoteomfattede virksomheder.

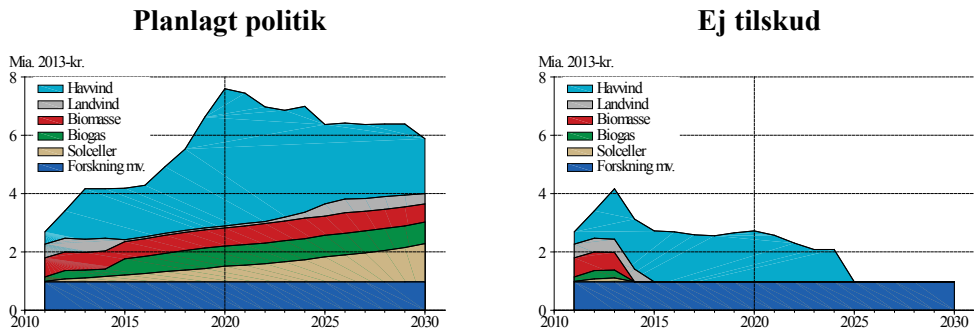
VE-støtte finansieres via elregningens PSO-tarif

Anvendelse af VE såsom vindmøller, halm og træpiller er generelt dyrere end fossile brændsler, selv når der tages højde for CO₂-afgifter og kvotekrav ved udledning af CO₂. For at fremme anvendelsen af VE udover det niveau, der følger af denne regulering, har man i Danmark valgt at give tilskud til VE. Modelberegninger peger på, at støtteomfanget til VE i elproduktionen i 2020 vil udgøre over 7 mia. 2013-kr., jf. figur A. Støtten opkræves via elregningen med PSO-tariffen, som i 2020 vurderes at udgøre godt 20 øre/kWh. Mere vindkraft leder omvendt til lavere elpriser på spotmarkedet, men finansieringsomkostningerne via PSO mere end opvejer denne gevinst.

Anbefaling: Drop yderligere støtte til VE i elproduktionen og spar ca. 3½ mia. kr. i 2020

Beregninger viser, at Danmark vil være meget tæt på at leve op til EU's krav om en VE-andel på 30 pct. i 2020, selv hvis alle tilskud til nye vindmøller og direkte tilskud til solceller og brug af biogas og biomasse i elproduktionen ophæves. I en sådan situation vil der ikke blive opført flere vindmøller, ligesom forbruget af biomasse og -gas i elproduktionen reduceres mærkbart. Samlet set vurderes dette at føre til en VE-andel på lige knap 30 pct. i 2020. Samtidig reduceres PSO-betalingen markant, hvilket indebærer en besparelse for danske virksomheder og husholdninger på ca. 3½ mia. kr. i 2020. Dette vurderes at medføre en positiv beskæftigelseseffekt i omegnen af 5.000 personer på 2-3 års sigt.

Figur A PSO med planlagt politik og i alternativ uden tilskud til elproduktion

Anm.: I scenariet “Ej tilskud” antages det, at der fremadrettet ikke ydes tilskud på VE i elproduktionen (idet dog eksisterende vindmøller fastholder deres støtte i aftaleperioden). Scenarijerne er nærmere beskrevet i kapitlet.

Kilde: EAenergianalyse.

**Anbefaling:
Havmølle-
parkerne
Horns Rev 3 og
Kriegers Flak
bør genovervejes**

Støtten til havmøller er særlig stor pr. produceret kWh. Det er derfor oplagt at genoverveje beslutningen om at opføre de to havmølleparker Horns Rev 3 og Kriegers Flak eller i det mindste kun opføre dem, hvis og når det kan gøres med et væsentligt mindre tilskud set i forhold til de hidtidige havmølleparker. Som følge af teknologisk udvikling må det forventes, at havvindmøller i fremtiden kan producere el med lavere omkostninger. Samtidig forventes en stigende spotpris på el. Begge dele reducerer tilskudsbehovet, hvilket taler for at udskyde opførelsen af de to havvindmølleparker.

**Anbefaling:
PSO bør fjernes
fra elregningen**

Hvad enten det vælges at reducere støtten til VE eller ej, bør finansieringsformen ændres. Den nuværende finansiering via PSO-tariffen hviler på en snæver skattebase, som svækker virksomhedernes muligheder for at fremstille deres varer billigst muligt og dermed reducerer deres produktivitet. De samfundsøkonomiske omkostninger ved VE-støtte vil kunne reduceres, hvis støtten finansieres gennem den generelle indkomstskat.

**Fokus bør være
på CO₂ – ikke VE**

EU-Kommissionen har netop fremlagt et udspil for klimamål i 2030. Dette omfatter mål om reduktion af drivhusgasudledningen i 2030 på 40 pct. i forhold til udledningen i 1990. I modsætning til EU’s 2020-mål lægges der ikke op

til landefordelte VE-mål, men det understreges, at landene skal have mulighed for at foretage reduktionen så billigt som muligt. Det er positivt, at EU sætter mål for drivhusgasreduktionen i 2030, og det er hensigtsmæssigt, at fokus er på reduktion af drivhusgasudledningen og ikke på delmål som VE. Den danske energi- og klimapolitik skal naturligvis leve op til internationale aftaler. Hvis Danmark ønsker at være mere ambitiøs, bør indsatsen lægges der, hvor det rent faktisk reducerer de samlede udledninger, nemlig i form af indenlandske reduktioner af den ikke-kvotekomfattede drivhusgasudledning.

Ressourcestrategi

Essentielt med velfungerende affaldssystem

Det er essentielt for ethvert samfund at have et system til indsamling og behandling af affald for at undgå, at affaldet ender på gaden og i naturen. Affaldssystemet bør indrettes billigst muligt, hvor der samtidig tages højde for miljøomkostninger ved behandlingen. I de seneste årtier har affaldsforbrænding spillet en væsentlig rolle i affaldsbehandlingen, hvilket har sikret energiudnyttelse af affaldet og en miljømæssig forsvarlig affaldsbehandling.

Regeringen: Mere genanvendelse og mindre forbrænding

Regeringens ressourcestrategi *Danmark uden affald* har til hovedformål at fremme genanvendelsen af ressourcer fra affaldsproduktionen og reducere affaldsforbrændingen af især husholdningsaffald. Den har desuden fokus på øget indsamling og behandling af elektronikaffald og byggeaffald, som indeholder miljøfarlige stoffer.

Stigende priser begrunder ikke politikindgreb

Ressourcestrategiens målsætning om øget genanvendelse motiveres med stigende priser på ressourcer. Stigende priser bør imidlertid ikke i sig selv føre til politisk handling, da det netop er markedets måde at signalere knaphed. Tværtimod vil stigende priser på primære ressourcer føre til øget genanvendelse og teknologiudvikling, som mindsker presset på ressourcerne.

Støtte til teknologiudvikling ikke hensigtsmæssig

Ressourcestrategien har særligt fokus på råstoffet fosfor i spildevandsslam og på de såkaldte kritiske råstoffer, som især findes i elektronikaffald. I begge tilfælde er målet at øge genanvendelsen af ressourcerne i en type affald, hvor

genanvendelse ikke er rentabel i øjeblikket. Strategien lægger blandt andet op til, at det skal ske gennem støtte til teknologiudvikling. Der er imidlertid ikke en hensigtsmæssig brug af offentlige midler. Hvis råstofpriserne fortsætter med at stige, vil branchen selv udvikle teknologierne. Indtil da kan affaldet deponeres med henblik på fremtidig udnyttelse af ressourcerne.

Regeringen: Øget genanvendelse er ikke dyrere

Ressourcestrategien indeholder mål om 50 pct. genanvendelse af pap, papir, glas, metal, plast, træ og organisk affald fra husholdningsaffald. Målet skal nås ved at få husholdningerne til at sortere mere. I dag forbrændes husholdningsaffald, og man bør kun øge genanvendelsen, hvis det fører til lavere samfundsøkonomiske omkostninger. Regeringen konkluderer på baggrund af en gennemført analyse, at de samfundsøkonomiske omkostninger ved genanvendelse af husholdningsaffaldet ikke er højere end ved fortsat forbrænding.

Ingen nationale miljøgevinster ved øget genanvendelse

Regeringens analyse viser desuden, at der ikke er nationale miljømæssige gevinster ved at gå fra affaldsforbrænding til genanvendelse af papir, pap, plast mv. Der er derfor ikke miljømæssige argumenter for at ændre affaldsbehandlingen, så længe affaldsforbrændingen fortsat foregår miljømæssigt forsvarligt.

Revurdering: Økonomisk tab ved øget genanvendelse

Regeringens analyse indeholder dog en række problematiske antagelser, som alle trækker i retning af en undervurdering af omkostningerne ved øget genanvendelse. De primære ankepunkter er:

- Manglende symmetri mellem affaldsindsamlingen i basisscenariet og alternativscenarierne
- Manglende inddragelsen af øget tidsforbrug for husholdningerne ved sortering af affaldet
- Internationale miljøgevinster medtages, uden at der korrigeres for internationale miljøomkostninger

Når de tre ankepunkter inddrages i den samfundsøkonomiske vurdering, bliver scenarierne med øget genanvendelse 600 til 1.000 kr. dyrere pr. ton affald end basisscenariet. Dermed kan øget genanvendelse af husholdningsaffald ikke anbefales på baggrund af analysen.

Invasive arter

Invasive arter anses internationalt for at være den største trussel mod biodiversiteten næst efter tab af levesteder, og Danmark har siden 2009 haft en handlingsplan på området. EU er i gang med at udarbejde en forordning på området, som vil pålægge medlemslandene krav om konkrete initiativer.

Hvad er invasive arter?

Ifølge Biodiversitetskonventionen defineres invasive arter, som arter der er introduceret uden for deres naturlige spredningsområde, som kan overleve og efterfølgende reproducere sig i det nye område, og som truer den biologiske mangfoldighed i det nye område.

Omkostninger ved invasive arter ...

Skadesomkostningerne ved invasive arter omfatter både effekt på den hjemmehørende natur (biodiversitet), helbredseffekter (allergi og udslæt), erhvervsøkonomiske effekter (produktionstab) samt skader på bygninger, infrastruktur mv. Indsatsomkostninger er knyttet til tiltag, der begrænser arternes udbredelse eller forhindrer dem i at blive introduceret, og reducerer dermed skadesomkostningerne. Et omkostningsoverslag for Danmark omfattende skades- og indsatsomkostninger ved invasive arter peger på årlige udgifter på knap 1 mia. kr. Der er tale om et underkantskøn, bl.a. fordi værdien af biodiversitetseffekter ikke indregnes. Omkostningsskønnet viser, at der potentielt er væsentlige omkostninger forbundet med invasive arter i Danmark.

... på knap en mia. kr. årligt

Beskedent lovgrundlag

Danmark har påtaget sig forpligtigelser til at bekæmpe invasive arter, men den nuværende forvaltning er ikke lovgivningsmæssigt understøttet. Den danske handlingsplan for invasive arter indeholder mange anbefalelsesværdige principper, men indsatsen synes endnu ikke at stå mål med intentionerne.

Dansk indsats er sporadisk

Bekæmpelsen af invasive arter ligger i Danmark hos mange forskellige aktører, omfattende bl.a. haveejere, ejere af skov- og landbrugsejendomme, kommuner og staten. Undertagen for enkelte invasive arter, eksempelvis mårhunden, er den samlede indsats i Danmark ikke koordineret og kan være meget forskelligartet imellem de enkelte aktører. Dette fører til en ineffektiv indsats, fordi de invasive arter er grænseoverskridende, og en manglende indsats eksempelvis i én kommune medfører, at indsatsen i nabokommunen bliver mindre effektiv (jf. eksemplet med kæmpebjørneklo). Indsatsen over for de væsentligste invasive arter bør derfor prioriteres og administreres fra nationalt niveau og følges op af lovgivningsmæssige initiativer, der mere specifikt fastlægger opgaver og ansvarsfordeling hos de enkelte aktører.

Behov for national koordinering**Valg af regulering og forsigtighedsprincip**

De forskellige karakteristika og usikkerheder knyttet til invasive arter gør, at regelstyring evt. i kombination med tilskud til bekæmpelsesindsatsen i praksis ofte er at foretrække frem for økonomisk incitamentsstyring. For mange arter kan det være forbundet med store omkostninger at vente med at gøre en indsats, indtil arten er fuldt etableret i et område. Anvendelse af et forsigtighedsprincip er således relevant, og det kan yderligere begrundes med, at visse invasive arter medfører irreversible miljøeffekter.

Internationalt samarbejde og videndeling

Da invasive arters spredning og udbredelse foregår på tværs af landegrænser og ofte som følge af international handel, er internationalt samarbejde vedrørende indsatsen central. Deling af viden om skadeseffekter, kontrolmetoder og kontrolomkostninger samt samarbejde om “early warning systems” kan være centrale samarbejdsområder.

Rekreative værdier**Den rekreative værdi af naturområder**

Naturen udgør rammen om mange forskellige friluftsjaktiver, og den rekreative værdi af naturen udgør derfor en vigtig del af de ikke-markedsomsatte ydelser knyttet til naturen. I kapitel IV er foretaget en opgørelse af den rekreative værdi af forskellige naturområder ved hjælp af den såkaldte rejseomkostningsmetode.

Ny analyse

Opgørelsen er baseret på data indsamlet ved spørgeskema om brug af naturen, detaljerede geografiske informationer om lokalisering af naturområder i forhold til befolkningen og oplysninger om befolkningens socioøkonomiske karakteristika ud fra registerdata. I analysen indgår naturområder som skove, åbne naturområder (f.eks. heder, strandenge og moser), strand/kyst og endelig parker i de største byer. Den anvendte model er udviklet i samarbejde med Institut for Miljøvidenskab, Aarhus Universitet.

Stor forskel i rekreativ værdi af forskellige områder

Overordnet viser analysen, at den rekreative værdi af nogle naturområder er meget høj, men også at der er meget stor variation i brugsværdien mellem forskellige områder. Således er den beregnede årlige gennemsnitlige rekreative værdi af naturområder (eksklusiv parker i større byer) på ca. 8.000 kr. pr. ha, men værdien varierer fra under 1.000 kr. pr. ha til over 700.000 kr. pr. ha.

Nærhed til brugere afgørende

Nærhed til potentielle brugere er helt afgørende for den rekreative brugsværdi af områderne. Således er værdien af parker generelt meget høj, og den rekreative værdi af naturområder uden for byerne er især høj i områder med høj befolkningstæthed. At nærhed til byer er vigtig for den rekreative værdi af naturområder, er naturligvis ikke en ny pointe. Analysen viser imidlertid, at der ikke rokkes ved vigtigheden af bynærhed, selv når der tages højde for, at parker i byerne også har en meget betydelig rekreativ værdi. Således har tidligere analyser ikke inddraget betydningen af parker i byer.

Skove attraktive – især statsskove

Selv om nærhed til potentielle brugere er afgørende, har udformning og indhold af naturområder også en vis betydning for den rekreative værdi af områderne. Analyserne tyder således på, at naturområder med hel eller delvis skovbeplantning generelt er mere attraktive end områder uden skov. Endvidere er statsskove generelt mere attraktive end privatejede skove, hvilket kan skyldes, at statsskove i højere grad er indrettet på at tiltrække besøgende, f.eks. med bedre faciliteter og adgangsforhold. Natura 2000-områder, som ofte består af særegne og unikke naturtyper, er også generelt attraktive ud fra en rekreativ synsvinkel.

Målsætningen om fordobling af skov	Danmark har en målsætning om at fordoble andelen af skov over en skovgeneration (80-100 år), så skovområder på sigt kommer til at udgøre op mod $\frac{1}{4}$ af det samlede areal. For at realisere dette mål rejser staten selv nye statsskove og giver derudover støtte til privat skovrejsning.
Generel høj rekreativ værdi af statslig skovrejsning	De igangværende og planlagte statslige skovrejsningsprojekter vurderes at ville få en gennemsnitlig årlig rekreativ værdi på omkring 37.000 kr. pr. ha. Dette er højere end den gennemsnitlige rekreative værdi af de eksisterende naturområder, hvilket bl.a. afspejler, at bynærhed er et af kriterierne for placeringen af statslige skovrejsningsprojekter.
Stor forskel mellem skovrejsningsprojekter	Umiddelbart tyder dette på, at de statslige skovrejsningsprojekter har en hensigtsmæssig geografisk placering, men analyserne viser også, at der er stor forskel i den rekreative værdi af de forskellige projekter. Således genererer de ud fra rekreative hensyn mest hensigtsmæssigt placerede statslige skovrejsningsområder rekreative værdier, som er op mod 15 gange højere end de mindst hensigtsmæssigt placerede. Selv om der også kan være forskelle i omkostningerne ved skovrejsningsprojekter, tyder den store forskel i de rekreative værdier på, at det ikke ud fra en rekreativ synsvinkel, er alle statslige skovrejsningsprojekter, som er hensigtsmæssigt placeret.
Rekreation vigtigere end CO₂, ammoniak og kvælstof	Ud over forbedrede rekreative muligheder er der en række yderligere gevinster ved flere naturområder. Skovrejsning bidrager til CO ₂ -reduktion og indirekte til at mindske miljøpåvirkningen ved konventionel landbrugsproduktion, som f.eks. udledningen af ammoniak og kvælstof. Analyserne tyder på, at de rekreative gevinster ved statslig skovrejsning er væsentlig højere end værdien ved reduktion i CO ₂ , ammoniak og kvælstof. Gevinsten ved grundvandsbeskyttelse er dog ikke opgjort.
Fra fokus på fordobling til fokus på placering	Med de store geografiske variationer i den rekreative værdi af naturområder og skove er det oplagt, at en generel målsætning om fordobling af skovarealet ikke er hensigtsmæssig. Målet har den fordel, at det er nogenlunde målbart, men denne fordel mister sin relevans, når det observerbare er en dårlig indikator for samfundets gevinst. Skovrejsning bør i

stedet ses som et instrument til at opnå rekreative gevinster og andre økosystemydelse og bør ikke være et mål i sig selv.

Smart skovrejsning bedre end megen skovrejsning

Den store geografiske variation i de værdisatte gevinster ved statslig skovrejsning peger i retning af, at der kan være en betydelig samfundsøkonomisk gevinst ved at anvende mere systematiske prioriteringsværktøjer ved udvælgelsen af statslige skovrejsningsprojekter. Det forslås, at udvikling og systematisk anvendelse af samfundsøkonomisk projektvurdering af nye skovrejsnings- og naturgenopretningsprojekter bliver et indsatsområde i den fremtidige friluftspolitik. Der kan hentes inspiration fra eksempelvis transportområdet, hvor der anvendes samfundsøkonomiske analyser til at rangordne potentielle projekter.

Væsentlig lavere rekreativ værdi af privat skovrejsning

Tilskud til privat skovrejsning er også brugt som instrument til at opnå mere skov. Det kan konstateres, at privat skovrejsning med tilskud overvejende er foregået i kommuner, hvor den rekreative værdi af de eksisterende naturområder i forvejen er lav (f.eks. Vest- og Midtjylland). Det skønnes ud fra fordelingen på kommuner, at den rekreative værdi af privat skovrejsning er meget lille sammenlignet med statslige skovrejsningsprojekter.

Behov for at reformere tilskud til privat skovrejsning

Det anbefales derfor at reformere kriterierne for at give tilskud til privat skovrejsning, så disse i højere grad genererer rekreative gevinster ved øget vægt på bynærhed og befolkningstæthed ved udformningen af tilskud. Tilskud til privat skovrejsning bør naturligvis også tage hensyn til andre ikke-markedsomsatte goder, men analysen peger på, at en mere hensigtsmæssig geografisk lokalisering kan være af stor betydning for den samlede gevinst af privat skovrejsning.

Kollektiv trafik

Krav til mål inden for kollektiv trafik

Persontransporten forventes at stige i de næste mange år. Stigningen i mobilitet medfører gevinster for såvel den enkelte som for samfundet i form af øget økonomisk udvikling. Transport medfører imidlertid også negative konsekvenser så som trængsel, ulykker, klimapåvirkning i form af

CO₂-udledning samt andre former for miljøforurening. Politikken på området skal derfor tilrettelægges, så de positive effekter opnås under hensyntagen til de negative konsekvenser. Tiltag kan bestå af investeringer i transportinfrastruktur og incitamenter til at vælge de samfundsøkonomisk mest hensigtsmæssige transportmidler, f.eks. gennem tilskud og afgifter.

Kørselsafgifter og tilskud til kollektiv trafik bedste regulering

Den mest hensigtsmæssige løsning er, at der indføres kørselsafgifter, som afspejler de eksterne omkostninger ved transport. Kun kørselsafgifter vil effektivt kunne begrænse trængslen. Samtidig bør der ydes tilskud til den kollektive trafik, der afspejler stordriftsfordelene. Tilsammen vil disse tiltag sandsynligvis føre til en større efterspørgsel efter kollektiv trafik.

Mål om passagervækst hensigtsmæssigt?

Der er opstillet et mål om, at den kollektive trafik skal løfte det meste af den fremtidige vækst i trafikken. Dette er konkretiseret til, at togtrafikken målt i personkm som minimum skal fordobles i perioden 2009-30, mens målet for bustrafikken er en passagerstigning på 50 pct. i samme periode. Der foreligger imidlertid ingen analyser af, hvorfor netop denne fordeling er optimal. Regeringen har med Timemodellen og flere planer for investeringer i jernbaneinfrastruktur en strategi for jernbaneområdet. På busområdet foreligger der ikke en samlet strategi for hele landet for hvordan og på hvilke strækninger, passagerstigningen i bustrafikken skal hentes.

Manglende strategi for hele transportsektoren

I det hele taget mangler der en strategi for transportområdet. Investeringerne i transportsektoren bør baseres på en samlet strategi for, hvor og hvordan udbygningen af transportinfrastruktur bedst kan opfange stigningen i trafikken, under hensyntagen til de negative eksterne effekter. Den snart udviklede Landstrafikmodel vil kunne give et vigtigt bidrag hertil.

Tilskud i Hovedstadsområdet bør øges uden for myldretiden

I kapitlet analyseres, om det nuværende tilskudsniveau til den kollektive trafik i Hovedstadsområdet er hensigtsmæssig i forhold til stordriftsfordele og eksternaliteter. Analysen viser, at tilskuddet formentlig er på et hensigtsmæssigt niveau i myldretiden, men at der sandsynligvis er

samfundsøkonomiske gevinster ved at øge tilskuddet til bus og tog i perioden uden for myldretiden.

Tilskud bør bruges på øget frekvens

Den vigtigste grund til et højere tilskud er at mindske ventetiden for de rejsende. Øget tilskud bør derfor anvendes til at øge frekvensen i den kollektive trafik snarere end at nedsætte billetprisen.

Lavere billetpriser har meget lille effekt på trængsel

Lavere billetpriser fører kun til en begrænset overflytning af bilister til den kollektive trafik. Øget tilskud har derfor kun en meget lille effekt på trængsel på vejene og kan derfor ikke alene begrunde en nedsættelse af taksterne i den kollektive trafik i Hovedstadsområdet. Skulle trængslen stige markant fremover, vil det dog kunne begrunde øget støtte.

Kørselsafgifter bedre til at regulere eksternaliteter

Øget tilskud til den kollektive trafik er ikke den bedste måde at regulere eksternaliteterne fra transport. Det ville være mere hensigtsmæssigt at indføre kørselsafgifter, der afspejler omkostningerne fra disse eksternaliteter. I så fald kan forskelle i eksternaliteter mellem bilkørsel og kørsel i den kollektive trafik ikke længere bruges som argument for tilskud til den kollektive trafik.

Udlicitering og effektivisering

Størsteparten af bustrafikken i Danmark har været udliciteret i en årrække, og det vurderes, at dette langt hen ad vejen har ført til en effektiv drift. Omvendt ligger størstedelen af togdriften fortsat i DSB. Der er et betydeligt effektiviseringspotentiale i de danske aktiviteter af DSB på anslået over 1 mia. kr. i forhold til 2011. Vurderingen er baseret på både beregninger fra konsulentrapporter og erfaringer fra udlicitering i andre europæiske lande. Selv om DSB har igangsat et program, Sundt DSB, der skal opnå en forbedring af økonomien med 1 mia. kr. inden udgangen af 2014, betyder det ikke, at DSB indfrier hele effektiviseringspotentialet. DSB opnår en del af målet i Sundt DSB ved at forbedre indtjeningsgrundlaget og vil derfor ikke reducere omkostningerne med 1 mia. kr.

Effektiv styring af DSB?

Transportministeriet opnår gennem deres intensiverede styring af DSB en del af de mulige besparelser i DSB. Et tidligere forsøg på at nedsætte kontraktbetalingen til DSB med 300 mio. kr. om året er heller ikke kommet i mål, da

det de fleste år er blevet besluttet ikke at gennemføre hele besparelsen. Der kan derfor sættes spørgsmålstegn ved, hvor effektiv styringen af DSB reelt er.

Udlicitering giver større sikkerhed for gevinster

Udlicitering af togtrafikken i Sverige, Tyskland og Holland, hvor organiseringen af jernbanesektoren på mange punkter ligner den danske, har leveret besparelser på 20 pct. Dette er omkring det samme som det estimerede effektiviseringspotentiale i DSB. Staten bør derfor udbyde større dele af den danske togtrafik, end tilfældet er i dag, for at sikre og fastholde de fulde effektiviseringsgevinster. For at undgå de problemer, som Storbritannien har oplevet i forbindelse med deres privatisering af togdriften, er det vigtigt at sprede udliciteringen ud over en årrække.

